

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΑΣ
(ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ)

Δευτέρα 20 Ιανουαρίου 2020

Διδάσκουσα: κα Αρχοντία Παπαδοπούλου

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ - ΠΕΡΙΚΛΗΣ - ΙΠΠΟΔΑΜΟΣ

Οι θεμελιωτές της δόξας του Πειραιά

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

Ο Θεμιστοκλής του Νεοκλέους ο Φρεάρριος της παλαιάς οικογένειας των Λυκομηδών, με πολλά μέλη της ιερείς. Η μητέρα του ήταν μάλλον δούλη και καταγόταν ή από την Θράκη ή από την Καρία και μάλιστα από την Αλικαρνασσό.. Ονομαζόταν Αμβρότο- νον ή Ευτέρπη Ο Θεμιστοκλής παντρεύτηκε την Αρχίππη, κόρη του Λύσανδρου από την Αλωπεκή. Το δικαίωμα του Αθηναίου πολίτη απέκτησε με νόμο του Κλεισθένη.

Όταν έγινε Επώνυμος Άρχων των Αθηνών, το 493 π.Χ. χρησιμοποίησε ως επίνειο τον λιμένα του Κανθάρου. Ήταν αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης με ουσιαστικά προσόντα πολιτικού ανδρός: ευφυής, έξυπνος, μεθοδικός, αποτελεσματικός, διορα- τικός, τολμηρός, οξυδερκής.

Μετά την μάχη του Μαραθώνα ξεκίνησε αγώνα για την εφαρμογή του πολιτικού του προγράμματος: **Εσωτερικά** το ναυτικό του πρόγραμμα και την προώθηση της τάξης των θητών και **εξωτερικά** η αντιμετώπιση του περσικού κινδύνου. Αντιμετώπισε μα- κροχρόνιες σκληρότατες αντιστάσεις των πολιτικών του αντιπάλων και η Εκκλησία του Δήμου δεν ενέκρινε το πρόγραμμά του.

Εφαρμόζει τον νόμο του Κλεισθένη περί οστρακισμού. Εξορίζονται οι αντίπαλοί του και μένει μόνος πολιτικός άρχων. Τότε εγκαινιάζει την ναυτική πολιτική του με την τείχιση του Πειραιά, επειδή θεωρεί ασφαλέστερους τους λιμένες του: Μουνυχία - Ζέα - Κάνθαρο και προβλέπει ότι οι Πέρσες, μετά την ήττα τους στον Μαραθώνα θα επα- νέλθουν. Η οχύρωση του Πειραιά ξεκίνησε από την βόρεια πλευρά και διακόπηκε με την μάχη του Μαραθώνα, όπου Ο Θεμιστοκλής ήταν στρατηγός και επικεφαλής των οπλιτών της φυλής του.

Πίστευε ότι η Αθήνα έπρεπε να τους αντιμετωπίσει στην θάλασσα. Επιθυμούσε ισχυ- ρότατη - αυτάρκη την Πόλη - Κράτος των Αθηνών. Με τον πολεμικό στόλο θα καθι- στούσε την Αθήνα απρόσβλητη από την θάλασσα στους εχθρούς Αιγηνήτες, Κορίν- θιους, Πέρσες.

Ο εμπορικός στόλος θα έδινε κύρος, δύναμη, επιβολή στην Αθηναϊκή Δημοκρατία. Το Άστυ θα γνώριζε τεράστια οικονομική ανάπτυξη. Εισαγωγές - εξαγωγές αγαθών : Μεγάλη Ελλάδα - Σικελία - νησιά, Μ. Ασία - Μαύρη Θάλασσα. Για να εφαρμόσει την πολιτική του φρόντισε να απομακρύνει τους πολιτικούς αντιπάλους του (όπως τον Αριστείδη) με οστρακισμούς και άρχισε την κατασκευή περιτείχισης του Πειραιά και την ένωση με την Αθήνα. Τρία προβλήματα αντιμετώπισε που τα έφερε εις πέρας : Να πείσει τους Αθηναίους και μάλιστα τους θήτες (ελεύθεροι αλλά ακτήμονες Αθηναίοι πολίτες με καμία στρατιωτική υποχρέωση), να αποτελέσουν τα πληρώματα των πλοίων (κάθε πλοίο απαιτούσε 170 κωπηλάτες, άρα για 200 τριήρεις θα δούλευαν 34.000 άνδρες). Έτσι τους εξασφάλισε και εισόδημα σε καιρό ειρήνης με τον εμπορικό στόλο και τους πρόσφερε την αξία να πολεμήσουν για την πατρίδα σε καιρό πολέ- μου. Επίσης έπρεπε να βρει οικονομικούς πόρους εσόδων για την ναυπήγηση του στό-

λου. Βρήκε έσοδα από τα ορυχεία Λαυρίου και μάλιστα από μία νεοακαλυφθείσα φλέβα αργύρου στην Μαρωνεία Λαυρίου που απέδωσε 100 τάλαντα (600.000 αττικές δραχμές). Έπεισε τους πολίτες να μην μοιραστούν τα πλεονάζοντα χρήματα όπως συνηθιζόταν, αλλά να δανειστούν από την Πολιτεία σε 100 πλούσιους πολίτες (ένα τάλαντο στον καθένα) για την ναυπήγηση μια νεώς. Η Αθήνα και ο Πειραιάς μεταβλήθηκαν σε ένα απέραντο εργοτάξιο και πλήθος πολιτών βρήκαν δουλειές. Κατασκευάστηκαν 147 πλοία και 53 εφεδρικά. Αφού ο Θεμιστοκλής δημιούργησε την νίκη της Σαλαμίνας, ο Πειραιάς γίνεται πόλος έλξης κατοίκων από το 478.

Οστρακίσθηκε το 472/1. Έζησε εξόριστος στο Άργος, αλλά οι Σπαρτιάτες, είτε από φθόνο, είτε από εκδίκηση γιατί έχτισε παρά τη θέλησή τους τείχη στην Αθήνα, είτε για να μετριάσουν τη ντροπή που έφερε στη Σπάρτη η προδοσία του στρατηγού τους Παυσανία, για τον οποίο έλεγαν ότι είχε συμμαχήσει με τους Πέρσες, είτε από ειλικρίνεια για το καλό των Ελλήνων, κατηγόρησαν τον Θεμιστοκλή ότι ήταν συνεννοημένος με τον Παυσανία.

Ο Θεμιστοκλής δεν παρουσιάστηκε στην δίκη και διέφυγε στην Κέρκυρα, από εκεί ζήτησε προστασία από τον Άδμητο, τον βασιλιά των Μολοσσών. Λίγο αργότερα πήγε στη Μακεδονία και κυνηγημένος κατέληξε στην Αυλή του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη. Του παραχώρησε τα εισοδήματα τριών μικρασιατικών πόλεων : της Λαμψάκου, της Μυούντας και της Μαγνησίας του Μαιάνδρου, όπου ο Θεμιστοκλής τελικά εγκαταστάθηκε και εκεί απέθανε το 459 π. Χ. Τα οστά του μεταφέρθηκαν, μετά από την τελευταία του επιθυμία, από τα παιδιά του στην Αθήνα και τάφηκαν απέναντι από την Ψυτάλλεια και την Σαλαμίνα.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ

Γεννήθηκε μεταξύ του 495-490 π.Χ. από αριστοκρατική οικογένεια της Ακαμαντίδας φυλής. Ήταν γιος του πάμπλουτου γόνου παλαιάς και μεγάλης ιερατικής οικογένειας και στρατηγού Ξάνθιππου και της Αγαρίστης καταγόμενης από την οικογένεια του Κλεισθένη.

Οι γονείς του, του πρόσφεραν την καλύτερη μόρφωση με σπουδαίους διδασκάλους - φιλοσόφους, όπως ο Αναξαγόρας και ο Δάμων και ο Ζήνων ο Ελεάτης. Σπουδαίος ρήτορας, με καλλιέργεια ψυχής και πνεύματος, με ευρύτητα πνεύματος και αντίληψης, οξύνους, έντιμος, εύγλωττος, μειλίχιος, πανέξυπνος και ευφυέστατος. Μέσα από τις σπουδές του διαμόρφωσε έναν χαρακτήρα, αποφασιστικό, πράο, ήρεμο, ψύχραιμο και καρτερικό.

Είχε όλα τα προτερήματα ενός δυναμικού πολιτικού άνδρα. Κέρδισε την εμπιστοσύνη των Αθηναίων με την ρητορική του δεινότητα, την ευγλωττία του, τον σωστό και απλό λόγο με την μεγάλη πειθώ του.

Στα κοινά εμφανίστηκε με την ανάληψη χορηγίας τραγωδίας του Αισχύλου το 472 π.Χ. Σε λίγο εντάχθηκε στην Δημοκρατική Μερίδα με αρχηγό τον Εφιάλτη. Σκοπός του: το καλό των Αθηναίων πολιτών.

Κατόρθωσε να εξοστρακίσει τον Κίμωνα της αριστοκρατικής παράταξης κατηγορώντας τον ότι έσυρε τους Αθηναίους στον Μεσσηνιακό πόλεμο. Έγινε τελικά αρχηγός της δημοκρατικής παράταξης, ενώ οι Αθηναίοι τον εξέλεξαν για 10 συνεχόμενα χρόνια Στρατηγό.

Οι δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις της Αθήνας:

Μείωσε τις εξουσίες του Αρείου Πάγου

Διεύρυνε τις δικαιοδοσίες της Εκκλησίας του Δήμου και του Δικαστηρίου της Ηλιαίας.

Με κλήρωση απ' όλες τις οικονομοκοινωνικές τάξεις η ανάδειξη των αθηναίων αρχόντων για ίσες ευκαιρίες

Καθιέρωση της «μισθοφορίας» - μισθός σε όσους κατείχαν δημόσια αξιώματα και στους δικαστές της Ηλιαίας. ώστε να ενισχύσει τις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις.

Νόμος Αθηναίου πολίτη: Και οι δύο γονείς έπρεπε να είναι Αθηναίοι.

Κοινωνική πολιτική

Καθιέρωση των «θεωρικών» δωρεά εισιτηρίων στους φτωχούς για να παρακολουθούν θέατρο.

Μοίραζε σε πτωχούς , κάθε χρόνο, το περίσσευμα του Δημοσίου Ταμείου.

Στις μεγάλες γιορτές της Αθήνας (Παναθήναια, Διονύσια κλπ) μοίραζε στους φτωχούς χρήματα για να συμμετέχουν στις γιορτές και διοργάνωνε μεγάλα τραπέζια για αυτούς από χορηγίες πλουσίων πολιτών.

Μοίρασε κτήματα σε ακτήμονες Αθηναίους στα νησιά και στην Θράκη που ανήκαν στην Αθηναϊκή Συμμαχία.

Ο Χρυσούς αιών του Περικλέους: Ανοικοδόμησε την κατεστραμμένη Αθήνα από τους Πέρσες (ναούς - δημόσια κτίρια). Δημιούργησε τα αρχιτεκτονικά και καλλιτεχνικά θαύματα στην Ακρόπολη. Με τον γλύπτη Φειδία και τους αρχιτέκτονες, Ικτίνο, Καλλικράτη και Μνησικλή.

Καλλιτέχνες, φιλόσοφοι, γλύπτες, ζωγράφοι, ποιητές, άνθρωποι του πνεύματος πλημμύρισαν την Αθήνα.

Εξωτερική πολιτική

Υπήρξε αυστηρότατος με πυγμή και ηγετικό σθένος.

Μετέφερε το Ταμείο της Αθηναϊκής Συμμαχίας από την Δήλο στην Αθήνα.

Μετέτρεψε την Αθηναϊκή Συμμαχία σε Αθηναϊκή Ηγεμονία.

Υπήρξε τιμωρός των συμμαχικών πόλεων που αποστάτησαν και όσες ήταν εχθρικές προς την Αθήνα.

Πολέμησε κατά των βαρβαρικών φυλών του Πόντου και ενίσχυσε την Αθηναϊκή επιρροή.

Εκστράτευσε στην Σάμο και έκανε αρκετούς πολέμους.

Ενίσχυσε τα τείχη του Πειραιά και της Αθήνας.

Κατέλαβε την Αίγινα και νίκησε τους Μεγαρείς

Το 446 π.Χ. : Τριακοντούταις Σπονδές μεταξύ Αθήνας - Σπάρτης.

Το 431 π.Χ. αρχίζει ο Πελοποννησιακός Πόλεμος. Κατηγορήθηκε για τον πόλεμο. Δεν εκλέχθηκε Στρατηγός και πέρασε από δίκη, όπου αθωώθηκε. Επανεκλέχτηκε και απέθανε, από τον λοιμό το 429.

Δεύτερη σύζυγός του η Μιλήσια Ασπασία. Είχε αποκτήσει τρεις γιους. Τον Ξάνθιππο και Πάραλο από τον πρώτο γάμο και τον Περικλή από την Ασπασία.

ΙΠΠΟΔΑΜΟΣ

Ο πολεοδόμος Ιππόδαμος του Ευρυφώντα γεννήθηκε το 498 π.Χ. στην Μίλητο. Εκτός

από την πολεοδομία είχε σπουδάσει Μετεωρολογία, Αρχιτεκτονική, Φυσική, Μαθηματικά και Φιλοσοφία. Πέθανε το 408 π.Χ.

Ονομάζεται πατέρας της πολεοδομίας. Εφεύρε απλό και χρηστικό πολεοδομικό σύστημα. Δημιούργησε οικοδομικά τετράγωνα με διώροφες κατοικίες 240 τ.μ.. προέβλεπε φαρδείς δρόμους που τέμνονταν κάθετα.

Στον Πειραιά είχε καταναίμει τους ελεύθερους πολίτες ανάλογα με την τάξη τους: πλουσίους, πλοικτήτες, μετά την μεσαία τάξη: εμπόρους, τεχνίτες, ναυτικούς και τελευταία την τάξη των εργατών του λιμένος. Είχε δημιουργήσει λεωφόρους και στο κεντρικό σημείο τα δημόσια κτίρια και ναούς. Οι κατοικίες ήταν προσανατολισμένες προς τον νότο.

Ο Περικλής τον κάλεσε να ρυμοτομήσει τον Πειραιά το 460 π.Χ. Το ρυμοτομικό σχέδιο του Πειραιά περιλαμβάνεται στις μελέτες του "Πολεοδομική Μελέτη Πειραιώς" και "Ιπποδάμειος Αγορά Πειραιώς". Αυτή βρισκόταν μεταξύ του λόφου της Μουνηχίας και της βόρειας πλευράς του λιμένα της Ζέας. Εκεί αποθηκεύονταν τα εισαγόμενα προϊόντα, αφού είχαν εκτελωνιστεί με τέλος το 1/50 της αξίας τους.

Μετά τον Πειραιά, το 444 π.Χ, ο Ιππόδαμος δημιούργησε την «Ρυμοτομική Μελέτη των Θουρίων», αποικίας των Αθηναίων στην Κάτω Ιταλία, την Ρόδο, την Όλυνθο, την Κασσώπη, την Πριήνη. Και από αυτόν και μετά όλες οι πόλεις ακολουθούσαν το σχέδιό του

Μελετούσε, πριν τον σχεδιασμό κάθε πόλης, την πολιτειακή της κατάσταση και ανάλογα έπραττε. Στην Όλυνθο χώρισε τους πολίτες σε τεχνίτες, γεωργούς και πολεμιστές.

Είναι ο πρώτος που συνέλαβε "την πόλεων διαίρεσιν", δηλαδή την αξία ενός απλού χωροταξικού σχεδίου, που δίνει ικανοποιητικές λύσεις στις λειτουργικές ανάγκες των πόλεων.

Το σύστημα ρυμοτομίας του Ιπποδάμου εφαρμόστηκε στις μεγάλες πόλεις. Για να εξασφαλίσει την υγιεινή λειτουργία των πόλεων ο Ιππόδαμος σχεδίαζε την υδροδότησή τους, φρόντιζε να εφοδιάζονται με άφθονο νερό και τις προσανατόλιζε έτσι ώστε οι κατοικίες να έχουν ήλιο το χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι. Πρόβλεψε κλίσεις στους δρόμους για την απομάκρυνση των νερών της βροχής. Τοποθετούσε τους ναούς και τα δημόσια κτίρια σε περίβλεπτες και οχυρές θέσεις, ώστε να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και να εξασφαλίζεται η άμυνά τους.

Είχε την γνώμη πως μια πόλη για να προσφέρει σωστή διαβίωση στους κατοίκους έπρεπε να κατοικείται από 10.000 άνδρες με ανάλογο αριθμό γυναικών, παιδιών, δούλων και ξένων ώστε συνολικά να έχει 50.000 κατοίκους. Οι πόλεις ήταν προσανατολισμένες προς τα κύρια σημεία του ορίζοντα ή κατά μήκος των ακτών. Αν ήταν χτισμένες σε λόφους, είχαν κλιμακωτή διάταξη. Χώρισε τους πολίτες σε τρεις τάξεις: γεωργούς, τεχνίτες και πολεμιστές. Διαίρεσε τη γη σε: ιερή, δημόσια και ιδιωτική. Ο Ιππόδαμος, προκειμένου να κατανοήσει και να σχεδιάσει τις πόλεις μελετούσε πολιτικά θέματα και πολιτειακά προβλήματα. Του αποδίδονται τα συγγράμματα: "Περί Πολιτείας" και "Περί Ευδαιμονίας"., επειδή ήθελε ευτυχισμένους κατοίκους σε πόλεις που όφειλαν να διοικούνται για τον σκοπόν αυτόν.

Ενδεικτική βιβλιογραφία: Θουκιδίδου Ιστορίαι- Πλούταρχου Βίοι Παράλληλοι - Πausανίου Περιήγησης - Ιστορία Ελληνικού Έθνους Εκδοτικής Αθηνών.